

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců Mgr. Ondřeje Mrákoty a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **ORSEA, spol. s r.o.**, se sídlem Nábřeží 599, Zlín - Pršténé, zastoupený Mgr. Petrem Burečkem, advokátem se sídlem Jurečkova 643/20, Ostrava, proti žalovanému: **Celní úřad pro Moravskoslezský kraj**, se sídlem nám. Svatopluka Čecha 8, Ostrava, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 8. 2016, č. j. 22 A 66/2015 - 46, o návrhu žalovaného na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

Návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti **s e z a m í t á .**

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) rozsudkem ze dne 11. 8. 2016, č. j. 22 A 66/2015 - 46, ve výroku I. určil, že „*zásah žalovaného (dále jen „stěžovatel“), spočívající v nevyplacení pohledávky žalobce za stěžovatelem ve výši 3 000 000 Kč, jakožto v podobě finančních prostředků uvolněného zajištění daně ze systému GLZ daňového skladu CZ1106111S001, zrušeného na základě rozhodnutí o odejmutí povolení k provozování daňového skladu č. j. 111675-2/2014-570000-11, které bylo společností MERSY Ostrava s. r. o. složeno převodem na depozitní účet pro zajištění daně zřízený stěžovatelem, byl nezákonný*“. Ve výroku II. napadeného rozsudku krajský soud stěžovateli přikázal, aby vyplatil žalobci částku ve výši 3 000 000 Kč do 30 dnů od právní moci rozsudku.

Návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti stěžovatel odůvodňuje tím, že vyplacení předmětných finančních prostředků žalobci by zásadním způsobem ohrozilo správu dotčené spotřební daně z lihu a jejich případné zpětné vymožení. Předmětem sporu je totiž samotné postavení žalobce v roli oprávněného k pohledávce ze dne 24. 11. 2014 za celním úřadem. Finanční prostředky byly na depozitní účet složeny provozovatelem

daňového skladu k zajištění spotřební daně podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, v relevantním znění (dále jen „zákon o spotřebních daních“), a jako takové byly na podkladě vykonatelných zajišťovacích příkazů a prostřednictvím exekučního příkazu zajištěny pro pohledávku na spotřební dani z lihu. Předmětem sporu je sama povinnost vyplacení vratitelného zajištění daně na základě údajného prodeje pohledávky osobě odlišné od provozovatele daňového skladu. Ustanovení § 43q zákona o spotřebních daních ovšem nepředpokládá případné vrácení vratitelného přeplatku zajištění daně jakékoliv jiné osobě než daňovému subjektu, který by provozovatel daňového skladu zajištění na depozitní účet složil. Pokud by byly finanční prostředky žalobci vyplaceny a ten by je byl následně povinen vrátit, nestanoví daňové předpisy jednoznačný postup správce daně. Bude záležet na ochotě žalobce finanční prostředky vrátit. Postup správce daně podle předpisů soukromého práva by mohl vést k dalším zbytečným nákladům, neboť v případě zrušení rozsudku krajského soudu by stěžovateli vznikla újma spočívající v následném „vymáhání“ finančních prostředků po žalobci, jemuž by nepříslušely. Taková újma by převážila nad újmou hrozící žalobci, který by toliko musel počkat na případné vyplacení finančních prostředků do vyřízení kasační stížnosti. Žalobce navíc doposud neprokázal postoupení předmětné pohledávky, neboť k oznámení o postoupení nedoložil příslušnou smlouvu o jejím postoupení. Do dne 21. 9. 2016, kdy stěžovatel nahlížel do soudního spisu u krajského soudu, nebyla uvedená smlouva založena ani v soudním spise. Újma stěžovatele by tak byla větší než újma žalobce rovněž proto, že by poskytoval plnění „bez právního důvodu“. Přiznání odkladného účinku je v souladu s veřejným zájmem na řádné správě daní.

Žalobce k návrhu uvedl, že přiznání odkladného účinku by mělo být zcela výjimečnou záležitostí. Hrozící újma ve smyslu § 73 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), jakožto podmínka přiznání odkladného účinku žalobě či kasační stížnosti, je újmou hrozící veřejným subjektivním právům, která stěžovatel jako správní orgán nemá (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 7. 2015, č. j. 10 Ads 99/2014 - 58, publ. pod č. 3270/2015 Sb. NSS; rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Újmu tak nepředstavuje ohrožení jakéhokoliv veřejného zájmu, kupříkladu na obecném výběru daní, jednotném postupu správních orgánů či na procesně hladkém průběhu řízení. Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2015, č. j. 2 Afs 193/2015 - 62, jediným subjektem, jehož se dotkne přiznání odkladného účinku, je stát, neboť mu bude dočasně odepřeno právo činit kroky vedoucí k výběru daně a penále. To však nepředstavuje v příjmech státu takovou položku, která by mohla ohrozit jeho fungování. Nepochybně existuje zájem na včasné úhradě daňových pohledávek, to by však vedlo k paušálnímu zamítání všech návrhů na přiznání odkladného účinku žalob a kasačních stížností směřujících proti rozhodnutí správců daně. Veřejný zájem na výběru daní je v případě řízení o kasační stížnosti pouze dočasně odložen. Veřejným zájmem je nejen zájem na řádném výběru daní, ale také zájem na řádném vrácení přeplatků na dani. Žalobce dále odkázal na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2014, č. j. 9 As 75/2014 - 28, podle kterého nelze nenahraditelnou újmu spatřovat v tom, že žalovaný správní orgán bude povinen vyplatit žalobci přeplatek na dani. Ani údajné pochybnosti o postavení žalobce v roli oprávněného k pohledávce nemohou být samy o sobě důvodem přiznání

pokračování

odkladného účinku, neboť posouzení uvedeného je samotným předmětem řízení. Daňové povinnosti třetího subjektu (MERSY Ostrava s.r.o.) a otázky s tím související nejsou předmětem tohoto řízení, proto nemohou být ani důvodem pro přiznání odkladného účinku. Stěžovatel neuvedl, jak by výkon napadeného rozhodnutí mohl zásadním způsobem ohrozit správu dotčené spotřební daně z lihu a vymožení finančních prostředků, to vše nikoliv ve vztahu k žalobci, ale k daňovému subjektu MERSY Ostrava s.r.o. Postoupení pohledávky bylo postupitelem (MERSY Ostrava s.r.o.) řádně oznámeno dlužníkovi (stěžovateli) písemným oznámením ze dne 2. 2. 2015; doručení oznámení stěžovatel v řízení nepopíral. Stěžovatel navrhl zamítnutí návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Podle § 107 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost nemá odkladný účinek; Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat, přičemž za tím účelem přiměřeně užije § 73 odst. 2 až 5 s. ř. s. Podle § 73 odst. 2 s. ř. s. je k přiznání odkladného účinku kasační stížnosti třeba, aby výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro stěžovatele nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a současně přiznání odkladného účinku nesmí být v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

Kasační stížnost je mimořádným opravným prostředkem, neboť směřuje proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu. K přiznání odkladného účinku, tím spíše, je-li navrhován správním orgánem, by proto mělo docházet pouze ve zcela ojedinělých případech. Návrh stěžovatele, který je správním orgánem, je třeba hodnotit ve světle názoru vyjádřeného v usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2007, č. j. 2 Ans 3/2006 - 49, publ. pod č. 1255/2007 Sb. NSS, jakkoli se týká ještě předcházející právní úpravy odkladného účinku: *„S ohledem na postavení správního orgánu v systému veřejné správy bude přiznání odkladného účinku kasační stížnosti k jeho žádosti vyhrazeno zpravidla ojedinělým případům, které zákon opisuje slovy o nenabratelné újmě.“* V citovaném rozhodnutí rozšířený senát Nejvyššího správního soudu příkladmo uvádí jako relevantní situaci pro udělení odkladného účinku případy vrácení řidičského oprávnění duševně choré osobě, vystavení zbrojního průkazu nebezpečnému recidivistovi, udělení povolení k obchodu s vojenským materiálem zločinnému podniku.

Institut odkladného účinku je primárně spjat s žalobou jakožto nástrojem ochrany veřejných subjektivních práv adresáta veřejnoprávního působení. Odkladný účinek přiznávaný žalobě má proto ochránit tohoto adresáta veřejné správy před případnými neodstranitelnými negativními následky aktu veřejné správy. Postavení žalovaného správního orgánu, jemuž soudní řád správní přiznal legitimaci podat kasační stížnost jako orgánu moci výkonné, spíše nasvědčuje tomu, že poskytnutím legitimace k podání kasační stížnosti správnímu orgánu se vyjadřuje zájem na efektivitě působení objektivního práva a jednotě a zákonnosti rozhodování krajských soudů ve správním soudnictví. Z tohoto hlediska je nutno nazírat i na otázku odkladného účinku kasační stížnosti (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 7. 2009, č. j. 6 Ads 87/2009 - 49, nebo ze dne 30. 6. 2015, č. j. 5 Ads 118/2015 - 18).

Výše uvedené plně koresponduje se zákonnou úpravou možností přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 odst. 1 s. ř. s. za přiměřeného použití § 73 odst. 2 s. ř. s., které umožňuje přiznat odkladný účinek na návrh žalobce. Z textu posledně uvedeného ustanovení, konkrétně ze slovního spojení „na návrh žalobce“, je možno usuzovat, že odkladný účinek bude zpravidla přiznáván na návrh osoby, která se domáhá ochrany svých veřejných subjektivních práv v postavení žalobce proti správnímu orgánu v postavení žalovaného. Přiznání odkladného účinku na návrh stěžovatele, který je jako správní orgán v postavení žalovaného, bude tedy připadat v úvahu pouze ve výjimečných případech.

Ve světle uvedeného je potom třeba chápat i pojetí újmy, která má hrozit žadateli o přiznání odkladného účinku, jímž je správní orgán. K tomu se vyjádřil také rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v již zmiňovaném usnesení ze dne 1. 7. 2015, č. j. 10 Ads 99/2014 - 58, publ. pod č. 3270/2015 Sb. NSS, takto: *„Zatímco žalobce bude zpravidla spojovat újmu se svými subjektivními právy, která může okamžitý výkon rozhodnutí krajského soudu skutečně závažně ohrozit, žalovaný žádná subjektivní práva nemá. Tím spíše nemůže mít práva, jež by mohla být výkonem napadeného rozsudku či jeho jinými následky ohrožena. Jeho úkolem je v soudním řízení hájit zákonnost jím vydaného rozhodnutí. Otázka zákonnosti rozhodnutí není důvodem pro přiznání odkladného účinku. Při rozhodování o návrhu na přiznání odkladného účinku soud nijak nepředjímá, jaké bude meritorní rozhodnutí ve věci samé. Výše uvedené neznamena, že odkladný účinek kasační stížnosti nemůže být žalovanému přiznán za žádných okolností. Půjde však o případy výjimečné, kdy odložení účinků rozhodnutí krajského soudu bude podmíněno ochranou důležitého veřejného zájmu, jehož ohrožení bude v konkrétním případě představovat právě onu nepoměrně větší újmu, než která přiznáním odkladného účinku vznikne jiným osobám a jež nebude v rozporu s jiným veřejným zájmem. Žalovaný musí stejně jako žalobce újmu tvrdit a osvědčit, tj. vysvětlit, v čem tato újma a její intenzita spočívá. [...] Na žalovaného musí být z hlediska tvrzené újmy, její intenzity a jejího osvědčení kladeny stejné nároky jako na žalobce. Újmou žalovaného proto nebude ohrožení jakéhokoliv veřejného zájmu, resp. veřejného zájmu v širším slova smyslu, tj. např. zájmu na obecném výběru daní, na jednotném postupu správních orgánů či na procesně hladkém průběhu řízení. Ohrožení veřejného zájmu nemůže zpravidla představovat ani přiznání a vyplacení určité částky důchodu. Náklady důchodového pojištění jsou součástí nákladů státního rozpočtu; s ohledem na jeho rozsah a obsah je i případné vyplacení neprávem přiznané dávky újmou spíše zanedbatelnou.“*

Nepochybně existuje veřejný zájem na řádné správě daní a jejich včasné a efektivní výběru. To však neznamena, že lze paušálně přiznávat odkladný účinek žalobám správců daně či kasačním stížnostem směřujícím proti zrušujícím rozsudkům krajských soudů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2015, č. j. 2 Afs 193/2015 - 62). K přiznání odkladného účinku lze v takových případech přistoupit jen ve zcela ojedinělých a z povahy věci závažných situacích. Nejvyšší správní soud tak například v usnesení ze dne 5. 1. 2005, č. j. 1 Afs 106/2004 - 49 (publ. pod č. 982/2006 Sb. NSS.), dovodil, že nelze nenahraditelnou újmu (dle předchozí dikce § 73 odst. 2 s. ř. s.) způsobenou stěžovateli (žalovanému správnímu orgánu) spatřovat v tom, že tento bude povinen vyplatit žalobci přeplatek na dani.

pokračování

V nyní projednávané věci v případě nepřiznání odkladného účinku kasační stížnosti bude stěžovatel na základě pravomocného rozsudku krajského soudu povinen vyplatit žalobci pohledávku představovanou finančními prostředky uvolněného zajištění daně ze systému GLZ daňového skladu, neboť daňový sklad byl zrušen po odnětí povolení k jeho provozování. Provozovatelem daňového skladu byla společnost MERSY Ostrava s.r.o., která měla předmětnou pohledávku za stěžovatelem postoupit žalobci. Pohledávka tak má být vyplacena třetímu subjektu odlišnému od daňového subjektu, u něhož je sporné, zda je věřitelem předmětné pohledávky. To je ostatně předmětem soudního přezkumu v této věci.

Přestože jsou okolnosti řešeného případu značně specifické, otázka zákonnosti rozhodnutí nemůže být sama o sobě důvodem pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Pohledávka, která má být ze státního rozpočtu vyplacena, jistě není zanedbatelné výše, avšak v souhrnu celkových příjmů státu nepředstavuje natolik zásadní položku, že by mohla ohrozit jeho fungování. Pokud by kasační stížnost stěžovatele byla důvodná a žalobce by byl povinen vyplacenou částku vrátit, neznamenal by to bez dalšího znemožnění řádného výběru a správy daní. Ukáže-li se, že žalobce věřitelem není, bude stěžovatel povinen řešit vzniklou situaci a v mezích zákona a svých kompetencí činit kroky k tomu, aby vyplacená částka byla žalobcem vrácena.

Na uvedených závěrech nemůže ničeho změnit ani stěžovatelem tvrzená domněnka, jak by se žalobce mohl v návaznosti na rozhodnutí správních soudů zachovat. Tvrzení, že žalobce nebude ochoten vyplacené finanční prostředky vrátit, má v tuto chvíli jen spekulativní charakter, neboť (ještě před meritorním posouzením) předjímá, že žalobce dobrovolně nesplní své povinnosti, které by mu případně mohly vzniknout v případě úspěchu kasační stížnosti. Totéž platí o tvrzených nákladech vymáhání pohledávky po žalobci. Jinak řečeno, stěžovatelova zatím ničím nepodložená domněnka, že žalobce nebude respektovat své povinnosti plynoucí z rozhodnutí správních orgánů a soudů, nemůže být sama o sobě důvodem pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v dané věci nebyl zjištěn natolik závažný důsledek okamžitého výkonu soudního rozhodnutí, jenž by představoval důvody k postupu dle § 73 odst. 2 s. ř. s. Proto zdejší soud návrh stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti zamítl. Závěrem Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že rozhodnutím o zamítnutí návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nijak nepředjímá budoucí rozhodnutí o věci samé.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 19. října 2016

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu